

Vergaderjaar 2023–2024

28 089

Gezondheid en milieu

Nr. 276

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 april 2024

De vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat heeft op 23 februari 2024 een brief ontvangen van Greenpeace Nederland en een aantal andere organisaties. In de procedurevergadering van 13 maart 2024 heeft de commissie besloten graag een reactie van mij op deze brief te ontvangen. Met deze brief geef ik hier invulling aan.

Gezondheid omwonenden

De brief belicht de urgente kwestie van de vervuiling door Tata Steel Nederland en de impact daarvan op de gezondheid en het welzijn van de omwonenden. Ik begrijp de zorgen die worden geuit over de prioriteit die wordt gegeven aan economische belangen boven de bescherming van de volksgezondheid.

In de brief wordt meermaals verwezen naar het rapport «Industrie en Omwonenden» van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV). Nadat de brief van de verschillende belangenorganisatie met uw commissie is gedeeld, heb ik op 15 maart jl. de actieagenda Industrie en Omwonenden¹ met uw Kamer gedeeld. Hierin zijn de meest urgente acties uitgewerkt om invulling te geven aan de aanbevelingen van de OVV.

Het bereiken van een schone en gezonde leefomgeving voor alle Nederlanders is mijn uitgangspunt. In lijn met het Europese doel van Zero Pollution 2050, moet de lucht-, water- en bodemverontreiniging in Nederland in 2050 teruggedrongen zijn tot niveaus die niet schadelijk zijn voor de gezondheid en natuurlijke ecosystemen. Een gezonde leefomgeving is een leefomgeving die als prettig en gezond wordt ervaren, die uitnodigt tot gezond gedrag en waar de druk op de gezondheid zo laag mogelijk is. Tegen deze achtergrond heeft het Kabinet gesteld dat gezondheid volwaardig moet worden meegenomen bij het ontwikkelen en

¹ Kamerstuk II, 28 089, nr. 273

afwegen van onder andere industrie- en milieubeleid. Hiermee worden een aantal van de punten uit de brief van Greenpeace geadresseerd.

Daarnaast heeft het kabinet uw Kamer zeer recent geïnformeerd over de vervolgstappen die zij gaat zetten ten aanzien van de vraagstukken rond Tata Steel Nederland². Het kabinet heeft daarin onder andere uitgesproken om, in lijn met het advies van de expertgroep gezondheid IJmond³, in een eventuele maatwerkafpraak ook een paragraaf over gezondheid op te nemen. Daarin moeten duidelijk omschreven doelen voor wat betreft effecten op de gezondheid worden opgenomen. Uitgangspunt hierbij moet zijn dat de impact van Tata Steel Nederland zo snel en zo ver mogelijk wordt geminimaliseerd. Deze vermindering van schadelijke impact moet bovendien goed gemeten en gecontroleerd worden. Ook vindt het kabinet het belangrijk om gezondheidseffecten binnen de vergunningverlening zoveel mogelijk mee te nemen, voor zover dat kan binnen de bestaande (wettelijke) kaders. Het bevoegde gezag, de provincie Noord-Holland, werkt hier op dit moment al aan en geeft dit de komende tijd verder vorm.

Hierna ga ik in op een aantal andere specifieke punten uit de brief van Greenpeace.

Meten en monitoren

Allereerst wil ik kort ingaan op de punten in de brief die worden gemaakt rondom de metingen van emissies. Op en rondom het terrein van Tata Steel Nederland worden verschillende metingen uitgevoerd. Het bedrijf is verplicht om emissiegegevens aan te leveren aan het elektronisch milieujaarverslag (e-MJV). In de wet- en regelgeving is vastgelegd dat het bedrijf voor de metingen van deze emissies geaccrediteerde, onafhankelijke meetbureaus moet inhuren. De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) heeft op haar website recent meer uitleg gegeven over de manier waarop dit bij Tata Steel Nederland in zijn werk gaat⁴. Niet alle emissiegegevens zijn op basis van metingen. In het geval dat continue metingen niet goed mogelijk zijn mag een bedrijf kengetallen of schattingen gebruiken.

Tata Steel Nederland is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de informatie die het rapporteert. Daarbij is het bedrijf verplicht gebruik te maken van de «best beschikbare informatie» bij het opstellen van het verslag. De OD NZKG moet de kwaliteit beoordelen van de gegevens die door Tata Steel Nederland zijn verstrekt. De OD NZKG dient na te gaan of de informatie tijdig is verstrekt en toereikend is uit het oogpunt van volledigheid, consistentie en geloofwaardigheid. Naast de emissiegegevens uit het e-MJV voert de OD NZKG ook zelfstandig emissiemetingen uit op het terrein van Tata Steel Nederland bij verschillende installaties.

Daarnaast wordt in de omgeving van Tata Steel Nederland gemeten welke stoffen aanwezig zijn. Daarbij wordt gebruik gemaakt van het luchtmeetnet IJmond en e-noses (voor geur). De Provincie Noord-Holland en de IJmondgemeenten hebben in het in januari 2024 vastgestelde programma Tata Steel 2024–2030⁵ een focus op monitoring en onderzoek gelegd. Het doel hiervan is om meer inzicht te krijgen in de uitstoot van Tata Steel en de kwaliteit van de fysieke leefomgeving in de IJmond door

² Kamerstuk 32 813, nr. 1369

³ Kamerstuk 28 089, nr. 272

⁴ <https://tata.odnzk.nl/hoe-worden-de-metingen-van-tata-steel-beoordeeld/>.

⁵ https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Gezonde_leefomgeving_Milieu/Projecten/Tata_Steel/Programma_Tata_Steel_2020_2050

middel van een samenhangend pakket van monitoring en onderzoeken. Zelf zie ik in lijn met de actieagenda Industrie en Omwonenden welke verbeteringen mogelijk zijn als het gaat om de systematiek van meten en monitoren. Ik steun de in het programma Tata Steel geformuleerde inzet op monitoring dan ook en blijf hierover met de verschillende overheden in gesprek.

Vergunningverlening

De brief roept op om het bevoegd gezag, de provincie Noord-Holland, te wijzen op de mogelijkheden tot strenger vergunnen die binnen de Omgevingswet mogelijk zijn. Mijn ministerie heeft veel contact met de provincie Noord-Holland en de OD NZKG. Deze organisaties benutten zoveel mogelijk juridisch haalbare mogelijkheden om streng te vergunnen en blijven alert op nieuwe ontwikkelingen.

Zo heeft de OD NZKG vorig jaar onderzoek laten uitvoeren naar de mogelijkheid om het voorzorgsprincipe toe te passen in de casus Tata Steel Nederland. De provincie en de OD NZKG hebben inmiddels nader juridisch advies gevraagd over het voorzorgsbeginsel naar aanleiding van het hiervoor genoemde RIVM-rapport. Zodra hier meer over bekend is zal de provincie Noord-Holland de provinciale staten hierover informeren. Ook roept Greenpeace op om de OD NZKG zo te equiperen dat ze haar taken naar behoren kan uitvoeren. Zoals ik ook in mijn brieven van 24 oktober⁶ en 15 januari⁷ aan uw kamer heb gemeld voert de OD NZKG haar taken naar behoren uit.

Verder is van groot belang dat de overheid voortdurend streeft naar een effectief en sterk stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) om een gezonde, schone en veilige leefomgeving te waarborgen. Daarom wordt in zowel het interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP VTH) als in de actieagenda OVV gewerkt aan verschillende vormen van versterking en ondersteuning van de omgevingsdiensten in Nederland. Enkele resultaten die het IBP VTH beoogt zijn het beter en meer delen van kennis over innovaties in bedrijfsprocessen, effectieve handhaving door het delen van de juiste informatie, meer financiële armslag bij omgevingsdiensten zodat deze meer kwaliteit en innovatie kunnen bieden, en het programma wil extra inzetten op de onderwerpen die uit regionale risicoanalyses naar voren komen.

Luchtkwaliteit

Daarnaast wordt opgeroepen om voor 2030 de meest recente WHO advieswaarden voor de luchtkwaliteit wettelijk vast te leggen. Hoewel het streven wordt gedeeld, blijkt uit onderzoek⁸ van het RIVM dat het behalen van de WHO 2021-advieswaarden in 2030 niet haalbaar is zonder ingrijpende maatregelen (bijvoorbeeld naast industrie ook in de grote steden alleen nog elektrisch rijden toestaan en een verbod op houtstook). Ik zal mij daarom inzetten om stapsgewijs naar deze advieswaarden toe te werken.

In aanvulling op de nationale normstelling, wil het kabinet in de IJmond een aantal extra stappen zetten om de luchtkwaliteit te verbeteren. Daarom willen we in een eventuele maatwerkafpraak met het bedrijf duidelijke afspraken maken over bovenwettelijke maatregelen ten behoeve van de vermindering van emissies die een negatieve invloed

⁶ Aangangsel Handelingen II 2023/24, nr. 292

⁷ Aangangsel Handelingen II 2023/24, nr. 792

⁸ Bijlage bij Kamerstuk 30 175, nr. 415

hebben op luchtkwaliteit en gezondheid in de directe leefomgeving, zoals fijnstof. Ook willen we samen met de provincie Noord- Holland en de IJmondgemeenten kijken welke andere bronnen en maatregelen kunnen bijdragen aan het verbeteren van de luchtkwaliteit in de IJmond. Te denken valt daarbij aan mobiliteit, scheepvaart of houtstook.

Tot slot wil ik benadrukken dat de kwestie rondom Tata Steel Nederland en de impact op de omgeving en volksgezondheid mijn volle aandacht heeft. Ik ben vastbesloten om samen te werken met alle betrokken partijen om effectieve maatregelen te treffen die de leefomgeving verbeteren en de gezondheid van de omwonenden waarborgen. Ik kijk ernaar uit om tijdens het plenaire debat van 4 april aanstaande met u verder in gesprek te gaan over dit belangrijke onderwerp.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,
V.L.W.A. Heijnen